

Висоти Височіни і Закарпаття стають ближчими і вищими

Висоти Височіни і Закарпаття стають ближчими і вищими

Довідково. У жовтні 2007 р. сесія Закарпатської обласної ради прийняла рішення «Про встановлення партнерства між Закарпатською областю і краєм Височина Чеської Республіки». А в червні 2008 р. голова облради Михайло Кічковський та гетьман краю Височина Мілош Вистрчіл підписали угоду про співпрацю двох споріднених регіонів в економічній, освітянській сферах, екології та охорони довкілля, туризму тощо. Невдовзі у рамках угоди край Височина виділив на співпрацю із Закарпаттям 4,7 млн. чеських крон. Ця сума пішла на розвиток шкіл Рахівщини.

14 листопада 2008 р. гетьманом краю Височина обрано Їржі Бегоунека. Рада Височіни при затвердженні бюджету на 2009 рік знову виділила 5 млн. чеських крон на співпрацю із Закарпаттям. Такої предметного спіробітництва тернах краю ще не було.

Нещодавна поїздка офіційної делегації місцевої влади Закарпаття у край Височіна, яку очолив голова облради М.М.Кічковський, і про яку повідомляли „НЗ“ від 1 серпня. ц.р., свій початок бере ще з лютого 2008 року, коли на виконання рішення сесії облради V скликання „Про встановлення партнерства між Закарпатською областю і краєм Височина Чеської Республіки“ делегація на чолі з головою обласної ради побувала з першим візитом в адміністративному центрі краю Височіна – м.Іглаві.

Чеська Республіка – європейська країна, порівняно невелика, але в усі часи приваблювала своєю неповторністю. Вона змогла зберегти унікальний національний характер, подарувала світу Яна Каменського, Яна Гуса і солдата Швейка, смачні кнедли та пиво “Пилзень”, „Старопрамен“. Чехія знаменита не тільки ренесансними палацами, барочними костелами, а й щедрими покладами корисних копалин, багатуою фауною і флорою, чистими лісами, озерами, ріками, горами, розвиненим сільським господарством, впорядкованою інфраструктурою, відповідно багатими та квітучими містами й селами, відродженими замками. Серед останніх – Тршебич, Тельч, Пацав, Камен, Жировніце, Яромнержіце-над-Рокитною та інші в краї Височіна.. Та головна річ – чехи бережуть і цінують спільне історичне минуле, яке, однозначно, вплинуло на формування етнокультури і традицій наших народів.

Та й не менш важливо – близькість транскордонних комунікацій,

вигідність економічного співробітництва, спільність природоохоронних і екологічних проблем й таке інше. Словом, перша офіційна поїздка представників закарпатської влади у край Височіна мала особливі мотивації щодо транскордонного співробітництва двох самоврядних територій, громад, окремих бізнесових структур, родин, які проживають по різні боки європейського кордону, але які прагнуть завжди бути добрими сусідами. Уже своєю назвою край Височіна засвідчує, що за своїм ландшафтом близький до Закарпаття, хоча й без високих і стрімких вершин. Тому й не випадково для транскордонного співробітництва було обрано гірські райони Закарпаття.

Тоді в офіційній обстановці було підписано Угоду про співробітництво між Закарпатською областю та краєм Височіна, проведено перше засідання створеної сторонами Постійної конференції, у ході якого було розглянуто конкретні проекти співпраці. У Рахівському районі вирішили провести реконструкцію двох навчальних закладів у селах Лазещина та Стримба. Йшлося й про обмінні поїздки дітей з дитячих закладів і виступи фольклорних колективів, створення документального фільму про Закарпатську область з відображенням, окрім іншого, її співпраці з краєм Височіна, та його презентацію у рамках Міжнародного кінофестивалю документальних фільмів у м.Іглава, який славиться своїм історичним центром, а також Музеєм і зоопарком.

Словом, очільники обох крайових рад вдарили, як мовиться, по руках. І вже невдовзі, що приємно здивувало депутатів Закарпатської облради, край Височіна під керівництвом гетьмана Мілоша Вистрчіла виділив на співпрацю із Закарпаттям 4,7 млн.чеських крон, які пішли на реалізацію спільних проектів. Рахівський район також долучився до справи й асигнував з бюджету на ці цілі 320 тис. грн. Таким чином, спільними зусиллями у двох закарпатських гірських школах, які опинились ще й у зоні стихійного лиха – торічної липневої повені, вдалося провести заміну всіх вікон і дверей на теплозберігаючі.

Для практичного втілення добрих намірів створили благодійний фонд “ВіЗа“ („Височина і Закарпаття“), який очолив директор адміністрації краю Височіна, член Постійної конференції Зденек Кадлец.

За підсумками виборів до місцевої влади 14 листопада 2008 р. новим гетьманом краю Височіна стає Їржі Бегоунек.

М.Кічковський направив новообраному гетьману вітальну телеграму та висловив впевненість, що налагоджені зв'язки та співробітництво у соціально-економічній та культурній сферах між органами місцевого самоврядування, колективами підприємств і установ Закарпаття та краю Височіна будуть і надалі розвиватися, а дружба між українським та чеським народами міцніти. Відповідь була по-чеськи конкретною: Крайова Рада Височіни при затвердженні бюджету на 2009 рік знову виділила 5 млн. чеських крон на співпрацю із Закарпаттям, а Їржі Бегоунек у березні ц.р. приїхав у наш край, аби засвідчити свою повагу та поділитись баченням щодо подальшої підтримки розпочатих спільних проектів. Цього року у чеські партнери вирішили у школах вже названих сіл Рахівщини повністю замінити систему опалення та водопостачання, а також приєднатися до українсько – швейцарсько-французького проекту з реконструкції філії Вільшанського дитячого будинку „Парасолька“ у Тячеві, де мешкатиме 25 дітей з фізичними вадами. Погодьтеся, таке ділове співробітництво у цьому прагматичному світі – рідкість.

Підбиваючи підсумки тодішньої ділової зустрічі, М.Кічковський запропонував розширити сфери співробітництва. Адже потребують допомоги заклади освіти, медицини, культури тощо й інших регіонів. Задум чеські партнери підтримали, зазначивши: відповідні проекти ми готові обговорити за вашої участі із крайовою радою, членами Постійної конференції в м. Їглаві, аби на наступний бюджетний рік закласти потрібні кошти в головний фінансовий документ Височіни.

Від захоплень до конкретної співпраці

Чудовий, сповнений романтики край Височіна розташований у Чесько-Моравських горах, які об'єднують Богемію з Моравією. Це край, де знаходиться „зелене“ серце Чехії – місто Їглава. Саме тут цими днями зустрів і прийняв Їржі Бегоунк українську делегацію на чолі з М.Кічковським, в складі якої були начальники окремих управлінь ОДА, голови райрад і райдержадміністрацій гірських районів.

У перший день візиту відповідно до програми господарі запропонували оглянути крайовий Центр швидкої медичної допомоги. Побачене справило глибоке враження. Просторі сучасні кабінети, а медобладнання – з ряду останніх світових новинок. Інформаційний центр оснащений найсучаснішою комп'ютерною технікою, де працюють досвідченіші фахівці-оператори. Як розповіла директор Центру Владіслава Філова, край має 5 лікарень, де у кожній облаштовано декілька сот лікарняних ліжок. Рада краю, – наголосила вона, – поставила собі за мету знайти нові шляхи для забезпечення того, щоб, з одного боку, раціоналізувати власну службу невідкладної медичної допомоги, а з іншого, – підвищити її ефективність і тим самим збільшити потенціал порятунку людського життя. Це вдалося. Сьогодні до послуг Центру – 24 професійні бригади, 42 автомобілі швидкої допомоги, сан авіація. З моменту дзвінка бригада має 3 хвилини на збір і 15 хвилин, щоб дістатися до пацієнта. А тим часом фахівець інформаційного Центру прийняла телефонний дзвінок, вислухала людину і дала відповідну команду тій медичній бригаді, яка знаходилася поближче до заявника – її місце перебування висвічувалось на комп'ютері. Якщо мова про аварію, а таких випадків тут, на жаль, чимало, – далі мовила пані Владіслава, – оскільки головна гілка автобану на цьому відрізку є найдовшою, то на місце катастрофи вилітає гелікоптер, туди ж скеровуються пожежна та міліцейська бригади. У найближчу лікарню направляється вся база даних про потерпілих. Позаяк кожен житель Чехії має свого роду код та картку пацієнта, куди внесено історію хвороби, алергію на ліки, групу крові тощо. На моніторі, яким обладнана карета швидкої допомоги, що, без перебільшення, нагадує міні-лікарню, медики відстежують, як працюють органи дихання, серце, пульс, тиск... Звісно, все це обходиться в добру копійку. Одна поїздка до пацієнта коштує 5,5 тис. крон. Реанімобіл - 3 млн. крон. Бюджет швидкої медичної допомоги – 230 млн.крон. Головна частина фінансування – страхівка. І лише незначна сума - з бюджету краю.

М.Кічковський, підсумовуючи побачене, відзначив, що досвід організації і планування роботи

регіональних рятувальних служб, у т.ч. й швидкої медичної допомоги краю Височіна - похвальний, вартий наслідування, та водночас запитав, які проблеми доймають сферу охорони здоров'я краю? Директор Краєвої адміністрації Височіни Зденек Кадлец був відвертим: „ Одна з проблем – фінансування, оскільки діагностика є дорогою, бо апаратуру купляємо найновітнішу, інша – нестача кваліфікованих кадрів середнього медичного персоналу, лікарів, оскільки праця – важка, відповідальна, а оплата – порівняно невисока. Тому досвідчені фахівці, як риба, шукають кращих місць і здебільшого - за кордоном“. виправити ситуацію, як на нього, можна лише на державному рівні.

М.Кічковський запропонував підійти до вирішення цієї проблеми на крайовому рівні в рамках угоди про співробітництво між нашими краями. Для цього відпрацювати пілотний проект, відповідно до якого запропонувати обмін студентами, а можливо для кращих випускників сприяти працевлаштуванню. Професор, доктор лікарні в м.Іглаві Алеш Росточіл, яка співпрацює з усіма лікарнями в регіоні Височіна та основними медичними установами за її межами, і яка обслуговує півмільйона жителів краю, де розташовані всі галузеві відділення, а таких тут 26, визнав пропозицію голови облради цікавою і перспективною. Та водночас розповів, що лише 7 років тому крайові лікарні перейшли у відання крайової ради. Із того часу їхня медицина почала розвиватися динамічніше. Сьогодні іглавські фахівці ведуть мову про те, аби лікарні розбудовувались як спеціалізовані та мали краще забезпечення.

Чеським медикам було цікаво дізнатися із розповіді голови облради про те, що на Закарпатті діє низка регіональних програм з питань охорони здоров'я, на реалізацію яких виділяються чималі кошти: будуються лікарні, облаштовуються відділення, бо здоров'я людське – найдорожчий скарб на землі. Михайло Михайлович закликав медиків м.Іглави до співпраці із закарпатськими колегами. Про їх авторитет і повагу серед населення свідчить те, що 8 лікарів Закарпаття обрані депутатами облради. А щоб не відкладати питання в довгий ящик, запросив Алеша Росточіла познайомитись з діяльністю Закарпатського кардіоцентру, який очолює Роман Соскида. Тим паче, що тут невдовзі знані кардіологи інститут ім..О.Шалімова проведуть першу операцію на серці. Перебування чеського колеги на Закарпатті й буде першою предметною цеглиною у фундамент співпраці між медиками наших країв.

Актуальність такої співпраці медичних працівників згодом підтвердив і гетьман краю, висловивши пропозицію укласти відповідну угоду між органами управління охорони здоров'я двох країв.

Коли зайшлося про народжуваність у краю Височіна, то з'ясувалось, що Закарпаття в цьому плані має кращі показники. До речі, – перепитали ми, – чи у місцевих пологових будинках працюють психологи з породіллями, бо це надто важливий аспект як для матері, так і для дитини? Відповідь була однозначною:

– Так, працюють перші 3 дні, адже під час пологів жінка потерпає від болю, страху, безпорадності і т.д. Якщо не допомогти їй пережити це, то неадекватної поведінки з боку окремих породіль не уникнути.

У пошуках сенсу

Гетьман Височіни Їржі Бегоунек вітав закарпатську делегацію, як цього вимагає протокол, при вході в будівлю адміністрації краю. Показав апартаменти ради, сесійну зал тощо. У залі ділових перемовин очільники крайових рад обмінялися словами – привітаннями та подякували один одному за взаєморозуміння і тісну співпрацю. Відтак Їржі Бегоунек повідомив, що співпраця між Височіною і Закарпаттям в Чехії набула доброї слави. І в підтвердження розповів, як Президент Вацлав Клаус запросив гетьмана на вечерю під час робочого візиту Віктора Ющенка в Братіславу на знак високої оцінки щодо співпраці із Закарпаттям та визнав це як допомогу Україні в адаптації до європейських структур. Тому край Височіна хотів би співпрацювати із Закарпаттям й надалі та ще в більш конкретній площині.

М.Кічковський передав вітання від голови ОДА Олега Гаваші та депутатів облради присутнім на зустрічі крайовим депутатам, керівникам управлінь крайового уряду, а також вручив запрошення гетьману і його заступникам на Міжнародну виставку-ярмарок „Тур’євроцентр-Закарпаття 2009” та низку пропозицій для реалізації ряду інвестиційних проектів у гірських районах, зокрема, Рахівському, Тячівському, Міжгірському, як з освоєння вже існуючих виробничих потужностей, так і з будівництва нових об’єктів, у т.ч.й соціального значення: шкіл, дитсадків, фельдшерсько-акушерських пунктів тощо. І, звісно, з підтримки багатодітних, сиріт, інвалідів тощо.

Гетьман, ознайомившись із документом, підкреслив, що пропозиції – цікаві, актуальні, та оскільки криза вдарила по всіх державах світу, у т. ч. й по Чехії, то депутати Височіни вирішили брати участь у тих проектах, де фінансування сторін проводитиметься в рівних частинах – 50 на 50. На що голова облради сказав: „Жодного проекту інших фінансових параметрів ми не пропонуватимемо“. Присутній голова Міжгірської РДА Іван Роман тут же висловив готовність надати такий проект з будівництва дошкільного закладу у колючавському присілку Меришор, де не раз побував відомий чеський письменник Іван Ольбрахт.

Відтак очільники рад обмінялися протоколами попередніх намірів щодо подальшої співпраці, пам’ятними сувенірами та подарунками, як і належить добрим сусідам. Після цього, відклавши всі справи, Їржі Бегоунек разом із закарпатською делегацією поїхав в гірське село Нова Ржіша.

Дорогою в Нову Ржішу око вабили не так розкішні краєвиди (у нас вони також дивовижні), як засаджені пшеницею поля, оброблені земельні ділянки, пасовища, де паслися вгодовані корови, коні, зайці та фазани також були не рідкість. Доймала ностальгія за старими добрими часами...

Коли заїхали в Нову Ржішу, спали на думку відомі слова: неначе писанка село – газифіковане, має свої добротні системи каналізації, води тощо. Дороги заасфальтовані і навіть ті, що ведуть у поле. Охайно прибрані та уквітчані прибудинкові території – одна краща іншої. „Село наше – молоде: середній вік – 39 років. Люди займаються здебільшого

землеробством. Основні контори – будівельна, столярна, з виготовлення покрівлі, працюють сімейні підприємства. У володінні сільради – 100 га лісу, за яким доглядає 2 осіб. Є пошта, дитсадок, школа, перукарня, бібліотека, книжковий фонд якої нараховує 12 тис. примірників, будинок культури, стоматологічний кабінет, медпункт, магазини, унікальний премонстратський монастир ім. Петра і Павла“, – залюбки розповідала староста або сільський голова Дана Чорткова. До речі, пані Дана працює журналістом в крайовій газеті, а старостує на громадських засадах уже третій термін. Згадала і про те, що відновлено роботу будинку для сеньйорів або пристарілих, де постійно проживає 12 осіб і 80 обслуговується на дому. Сільрада фінансується і з 4 джерел: „державний кошт“, „сільський збір“, „сам житель“ і „різні надходження“. Кожне невелике село має своїх добровільних пожежників. Під час аварії до 10 хвилин навчена справа команда вже на місці аварії.

– За 9 років головування ніколи не чекала грошей виключно від держави. Брала участь у всіх можливих конкурсах, перемагала у багатьох і у такий спосіб Нова Ржіша завжди була при грошах, – далі казала пані Дана. Із 30 млн. крон основного бюджету 5 млн. виборює у грантах. І на завершення розмови зазначила: у селі працюють цілі українські родини, які виробляють та розписують унікальні сувеніри з кераміки.

На правах господині пані Дана запросила делегацію в сільську школу. Шику нема, але є все необхідне для розвитку дитини: сучасний комп’ютерний клас, спортзал, майстерні тощо. І, що не менш важливо, – всюди чисто, охайно, затишно. Інтерес до школи проявився не випадково. Адже серед членів делегації був начальник управління освіти Закарпатської ОДА Михайло Мотильчак, а в поїзді супроводжувала його колега Марія Кружикова. Тим більше, що з самого початку чеські партнери для співробітництва пріоритетним напрямом обрали шкільництво. І тому пропозиція укласти угоду про співпрацю між освітянськими управліннями була як ніколи доречною. Домовлено, така угода після доопрацювання буде підписана під час наступної зустрічі на Закарпатті.

Звісно, з великою гордістю провела закарпатську делегацію до костела або монастиря Петра і Павла. Його засновники – Марк і його дружина Вослава. Церква являє собою один будинок у стилі бароко з двома каплицями і двома квадратними вежами. Над головним вівтарем - зображення святих Петра і Павла, а в середині – настінні та стельові фрески, де відтворено цілі біблійні події, у т.ч. як Христос передає Петрові ключі від Небесного Королівства, багатющий рослинний та фігурний орнамент. Костел спалювали кілька разів, але він знову і знову відроджувався, щоб виконувати свою духовну місію, – казав пастир. До слова, зображення Діви Марії в південній стороні каплиці після чергової пожежі в 1683 р. монахи знайшли неушкодженим. Це той момент, який прийнято називати дивом Господнім. У 1942 році сюди дісталися підрозділи СС і костел був перетворений у центр фашистського молодіжного руху. Святих отців доправили в Освенцім... Навіть після закінчення війни доля монастиря була не набагато кращою – він служив в якості військового складу. І тільки з розпадом Союзу, починаючи з 1991 року, почав відроджуватись як духовна святиня. Та найунікальнішою є, звісно, бібліотека, в якій знаходяться дивом врятовані оригінальні документи усіх часів існування монастиря – понад 20 000 упорядкованих раритетних томів. Тут широко представлені наука, медицина, філологія, географія, історія й інші науки.

– Закарпаття – край, де кожна історична доба, подія залишали також видатні пам’ятки. Чого

лише варті унікальні дерев'яні церкви, зроблені майстрами без жодного цвяха. А замки і палаци – це окрема унікальна тема для співпраці, яких на території Закарпаття налічується 12. Тому і в цій площині наше співробітництво також буде результативним, – наголосив М.Кічковський, звертаючись до пана гетьмана. Підтвердженням тому став і проект угоди між управліннями культури, підготовлений членом делегації Юрієм Глебою.

Моральний кодекс на щодень

Наступного дня делегація разом із господарями відвідала першу в Чехії атомну електростанцію, що розташована у Дуковани, що 30 км на південний схід від м. Требіч. Розташована АЕС на площі 126 га. Її історія почалася на початку 70 років минулого століття, коли між Чехословаччиною та Радянським Союзом було підписано міжурядову угоду про будівництво двох атомних електростанцій потужністю 1760 МВт. Перший реактор блоку було введено в експлуатацію 4 травня 1985 року, і останній (четвертий) – 20 липня 1987 року. АЕС поставляє щороку близько 20 відс. електроенергії до національної електромережі. Особлива увага приділяється безпеці її експлуатації, що перебуває під наглядом Державного управління з ядерної безпеки та відповідних міжнародних організацій.

– Для того, аби працювала АЕС потрібні дві речі: уран і вода, – мовила керівник інформаційного центру Зденка Кружікова. – Поклади урану в Чехії- чималі, тут його і добувають, збагачують у Росії, після чого капсули перевозяться в Брно, а звідти – в Дуковани. От щодо води, то неподалік від електростанції на річці Їглава споруджено водопровід з накачуванням у водосховище запасів, яке й служить в якості водних ресурсів для АЕС та балансування води вниз у річку. Перепад води від сховища до річки - стрімкий і надто високий.

Зденка Кружікова запрошує в унікальний інформаційний центр, де ілюстративні моделі знайомлять із реактором, блоком зберігання палива та несуть інші відомості, пов'язані з ядерною енергією. Тобто, тут відтворена реальна картина функціонування ядерної енергетики від початкових стадій до утилізації використаного палива та радіоактивних відходів, вплив на навколишнє середовище, а також картину всіх споруджених станцій ядерної енергетики в світі тощо. Центр оснащений сучасним аудіо-відео технологіями, цілим рядом друкованих інформаційних матеріалів. З найбільш цікавих пам'яток – моделі реактора - нормативні функції стержнів, системи автоматичного регулювання потужності, активної зони реактора (масштаб 1:1), контейнерів для зберігання і транспортування палива, обробки використаного палива, макет всього заводу з докладним поясненням тощо.

– За який час за нагальної потреби можна зупинити реактор? – запитали члени делегації.

– В екстремальній ситуації – 13 сек., планова зупинка – 48 годин після 11 місяців експлуатації, – відповіла пані Зденка. У ході розмови з'ясувалось, що на АЕС працює 2 тисячі людей, в основному – технічних професій. Більшість – з електронними дозиметрами. Відбір фахівців - ретельний. Приміром, на посаду операторів на пультах із 100 кандидатів вибирають 3. Це – люди високої

фахової підготовки, адекватної поведінки, правильної реакції, високої відповідальності, психологічної врівноваженості тощо. На запитання, як на її думку, яка головна причина катастрофи на Чорнобильській АЕС, пані Зденка відповіла коротко й лаконічно:

– Як на мене, фахівці, які працювали за пультом, припустилися технічних помилок...

Технічні помилки, що стали фатальними...

Оскільки поряд з виробництвом атомної електроенергії у Височині й надалі розвивають гідроенергетичні станції, то делегація не могла не відвідати гідроелектростанцію в Далешіце. Адже Закарпаття володіє унікальною - Теремлю-Ріцькою ГЕС, спорудженою на двох річках. Але потужний гідроенергетичний ресурс закарпатських рік лише належить освоїти. І досвід чеських колег в розвитку енергетики нам конче потрібно. Тому і під час офіційної зустрічі, і в ході відвідання самих електростанцій голова обласної ради та інші члени делегації цікавилися можливостями господарюючих суб'єктів краю Височіна в реалізації нашої регіональної програми комплексного використання водних ресурсів Закарпатської області, зокрема щодо спорудження малих електростанцій. І як пообіцяв гетьман Їржі Бегоунек, ще цього року група бізнесменів побуває на Закарпатті для вивчення конкретних пропозицій.

– Теремлю-Ріцька ГЕС на Закарпатті – єдина в світі гідроелектростанція, яка стоїть на двох річках водночас і є частиною потужного енергетичного комплексу, так званого „Бурштинського острова”, який діє на території Закарпатської, Львівської та Івано-Франківської областей. Два роки назад запрацювала в Рахівському районі на невеликому потічку маленьку гідроелектростанцію потужністю 500 кВт. Нині йдеться про будівництво каскаду ГЕС на Тересві. Іншими словами, гідроелектростанції – це не тільки „зелені“ кіловати або екологічно чисте виробництво, а й дешева електроенергія для осель. Тому ми шукаємо інвесторів в малу закарпатську гідроенергетику і в цьому плані готові обговорити пропозиції з боку чеських партнерів, – акцентував М.Кічковський обговорюючи перспективи з членом ради краю Височіни Йосефом Матейком.

Як розповіла керівник інформаційного центру Марія Глухова, гідроелектростанція в Далешіце споруджена в 1978 році. Висота греблі – 185 м – найбільша в Республіці. ГЕС має 4 комплекти турбін, використовує гідроенергетичний потенціал для виробництва чистої електроенергії з метою вирівнювання під час кризових ситуацій. Іншими словами, ця електростанція працює на пікових зрізах. Шість годин вода спускається на турбіну, дає струм, а відтак уночі, за рахунок надлишкової енергії, перекачується вгору і служить регулятором рівня води в р.Їглаві. Завдяки цьому струм у енергетичній мережі краю підтримується на рівні стандартів. При цьому обслуговують станцію 2 фахівці, які контролюють автоматику. А управляється робота станції дистанційно з центрального офісу.

Право на історичну пам'ять

Переповнені виробничих вражень, члени делегації ще довго ділились думками про побачене. Зрештою, було чим. За розмовою й незчулися, як опинилися в старовинному місті Телч - перлині чеської архітектури, „Моравській Венеції“, яка оберігається ЮНЕСКО. Хотілося одного: роздивитись все до дрібниць, хоч це було не просто, бо на площі відбувались молодіжні гуляння. Старовинні дерева, костели відбиваються в чистих дзеркалах озер. Головна окраса міста – величезна центральний майдан із фонтанами, арками, фасадами, де змальовані біблійні сцени і сюжети – двох

однакових тут не знайти. За всі часи у жодного завойовника не піднялася рука, аби цю красу знищити. Тому тут не важко уявити собі життя Середньовіччя. Щоправда, єдиний нещадний ворог тут все – таки побував - пожежі, які понищили частину історичних будівель. Звісно, на їх місці люди будували нові, архітектурно досконаліші.

– Бути в Чехії і не відвідати пивоварню – що не бути в нашій країні, – зауважила завідуюча відділенням канцелярії гетьмана Катержіна Недведова. І делегація завітала в одну з них, яка розташована неподалік площі. Масивні столи з темного дуба, зручні стільці, затишна атмосфера та „замковий“ стиль. Вразила скромність, чистота і велелюдність. Сюди приходили сім'ями з дітьми просто пообідати, з друзями – відпочити за келихом свіжо звареного пива, з колегами – випити горнятко кави та обговорити нагальні питання. Про такий успіх багато закарпатських кав'ярень чи ресторанів можуть лише мріяти. І все тому, що кухня тут – смачна, страви – свіжі і нікому в голову не прийде подати відвідувачу учорашні кнедли чи каву. Ну і, звісно, вабить смачне пиво під печену качку, приготовану за старовинними рецептами. Та як би добре в сусідів не було, а вдома – краще.

...Поверталися на Закарпаття переповнені теплих вражень, світлих сподівань щодо плідної співпраці з нашими закордонними сусідами як на родинному рівні, так у формі безпосередніх контактів між представниками органів місцевої самоврядної та виконавчої влади, громадськими об'єднаннями українців та чехів, що проживають на Закарпатті і Височіні. Адже чехи роблять вагомі кроки в цьому напрямку для налагодження та зміцнення взаємовигідного культурного, економічного і політичного співробітництва. Тим більше, що з глибини віків, живучи на перехресті європейських доріг, наша Срібна Земля вбирала в себе історію, культуру, духовність чи не цілої Європи, але залишалася завжди унікальною, неповторною. Люди своєю працьовитістю, хазяйновитістю завжди творили її красу. Як обличчя перед світом. Так було, так і буде.

Анна Романенчук, Іван Діус
м.Ужгород – Їглава.